

Det er klart, som hr. Kim Behnke var inde på, og som også andre ordførere var inde på, at hver især er sat til at varetage forskellige interesser. Det synes jeg også kompromiseret og aftalen bærer præg af, og sådan vil det nok også være fremover. Det er også klart, at nogen måtte tage de kommercielle radio- og tv-stationers byrder på sig. Det har Fremskridtspartiet gjort på udmærket vis.

Jeg skal stadig væk beklage, at hr. Bent Hindrup Andersen ikke er med i det gode selskab, som vi andre synes det er. Og jeg skal så understrege, at man kan forholde sig på to forskellige måder til en udvikling: man kan sige, at den er uafvendelig, og så kan man lave forbud og låse af og lægge osteklokke over udviklingen, eller man kan sige: O.k., her står vi, hvad kan vi give af tilbud, der kan være et modspil til en udvikling, som vi måske synes er lidt truende.

Normalt er Enhedslisten et ganske muntert parti, men det, jeg hørte her, var jo nærmest en begravelstale, så denne gang var der sort humor.

Med disse ord vil jeg godt sige tak til ordførerne. Skulle der undervejs i udvalgsarbejdet være yderligere spørgsmål, som ikke er blevet afklaret, i forbindelse med det lovforslag, som nu ligger på bordet, vil jeg naturligvis meget hurtigt, meget præcist og meget politisk besvare de udestående spørgsmål, der eventuelt måtte være.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 69:

Forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af Europarådets rammekonvention af 1. februar 1995 om beskyttelse af nationale mindretal.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 27/11 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Henning Gjellerod (S):

Europarådet er det samarbejdsorgan, der er i stand til at vedtage juridisk bindende aftaler for medlemslandene. Denne rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal er et eksempel herpå. Det er af største vigtighed, at flest mulige lande ratificerer og dermed bekræfter konventionen og dens juridiske gyldighed. Det er derfor glædeligt, at regeringen nu har fremsat forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation.

Europarådet tæller nu 40 medlemslande, hvilket vil sige langt de fleste lande inden for det geografiske og kulturelle område, som er defineret som Europa, og det ligger, hvis nogen ikke ved det, vest for Uralbjergene og nord for Middelhavet, og Tyrkiet og de tre transkaukasiske republikker er også med.

Europarådet er først og fremmest kendt for frembringelse af den europæiske menneskerettighedskonvention, Menneskerettighedskommissionen og domstolen i Strasbourg. Europarådet beskæftiger sig imidlertid med mange andre spørgsmål, herunder også spørgsmålet om sikring af nationale minoriteters rettigheder, specielt de mange, der er opstået i kølvandet på de mange blodige krige mellem stormagterne på det europæiske kontinent.

Europarådet forsøgte allerede i 1961 at udforme og få vedtaget en tillægsprotokol til menneskerettighedskonventionen med henblik på at stadfæste rettigheder for personer tilhørende nationale mindretal. Forsøget strandede, bl.a. fordi man ikke kunne enes om en definition af, hvad man egentlig forstår ved et mindretal.

Efter Jerntæppets fald viste de ulykkelige og blodige begivenheder i Eksjugoslavien og de mange nye statsdannelser efter opløsningen af Sovjetunionen, at der er al mulig grund til at

gøre alt, hvad man kan, for at forhindre konflikter med baggrund i etniske, religiøse og kulturelle forskelle.

Minoritetsspørgsmålet må anses for et meget væsentligt element i det nye sikkerhedskompleks efter den kolde krigs ophør. OSCE tog spørgsmålet op og oprettede en stilling som højkommissær i minoritetsspørgsmål.

Europarådets topmøde i Wien den 8.-9. oktober 1993, det første af sin art, vedtog en særlig erklæring om nationale mindretal. Det hedder heri:

»De nationale mindretal, som omvæltningerne i historien har skabt i Europa, bør beskyttes og respekteres som et bidrag til stabilitet og fred.«

Herudaf er kommet denne rammekonvention, som Folketinget forhåbentlig beslutter at ratificere. Det skal ingen hemmelighed være, at Europarådets parlamentariske forsamling anser rammekonventionen for at være for svagt formuleret, og egentlige forsøg på definition af en minoritet er udeladt.

Der appelleres til god opførsel og god vilje. Sanktionsmuligheder mangler imidlertid. Det skal også nævnes, at konventionen ikke beskæftiger sig med indvandrergrupper, ej heller sigøjnere.

Den parlamentariske forsamling er mere præcis og detaljeret i sit oplæg til rammekonventionen, den kendte rekommandation 12.01, som imidlertid af mange anses for at være skrap. Man er bange for, at den kan anvendes til et angreb på den nationale stats integritet, altså føre til nye statsdannelser.

Europarådet har i de sidste 3 år under optagelsen af de mange nye lande – 14 eller 15 er det vist blevet til – forlangt, ikke blot at landene ratificerer rammekonventionen, men også at de anerkender og respekterer rekommandation 12.01.

Europarådet er ved at lægge sidste hånd på gennemførelse af en procedure til opfølgning af de betingelser og forpligtelser, som medlemslandene er pålagt af Europarådet. Minoritetsspørgsmålet kommer selvsagt til at indtage en vigtig plads i arbejdet med at få iværksat denne nye procedure. Afgørende bliver det, om regeringerne, ministerkomiteen, forstår nødvendigheden af denne opfølgning og overvågningsproces og bakker op omkring bestræbelserne.

I Socialdemokratiet finder vi, at det er naturligt ved denne lejlighed at pointere og stadfæste det gode forhold til det tyske mindretal i Søn-

derjylland, og at det er helt rigtigt at forelægge rammekonventionen for hjemmestyremyndighederne på Færøerne og Grønland.

Socialdemokratiet anbefaler, at Danmark, hele Danmark, beslutter sig til at ratificere rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal.

Hanne Severinsen (V):

Europarådet har undergået en fantastisk ændring i de senere år. Da den kolde krig sluttede, dukkede en masse gamle nationale stridigheder op til overfladen. Især postkommunistiske ledere, som skulle profilere sig i de nye stater, brugte paranoia som middel. Nogle af de tidligste eksempler var Milosevic og Tudjman; det er vel nogle af de foreløbig værste eksempler, men der er desværre eksempler, der minder om dem.

I perioden 1990-96 har Europarådet jo optaget en lang række af de gamle østblokløse, og i forbindelse med optagelse af de forskellige lande er det blevet mere og mere klart, hvor mange nationale konflikter der ligger og ulmer, og som hver især kan risikere at brænde lige så varme, som vi har været vidne til i Eksjugoslavien. For hvert land, som dukker op under eksamination ved optagelsesproceduren, dukker flere problemer op.

Selv oplevede jeg det som rapportør på min rejse i Slovakiet i foråret 1993. Ungarerne talte om slovakkerne, som om de stod over for en etnisk udrensning. Og slovakkerne talte om ungarerne, som om der allerede stod ungarske tropper ved grænsen. Selvfølgelig var ingen af delene rigtig.

De mange potentielle konflikter har gjort det klart, at der er brug for tillidskabende foranstaltninger, og det var i den stemning, at Europarådet i 1993 vedtog rekommandation 12.01 om beskyttelse af nationale mindretal.

Modellen minder jo en del om den dansk-tyske aftale. Det er vigtigt, at man derved også lægger grænsen fast, og at mindretallene beskyttes med rettigheder. Det dansk-tyske grænseland har da også været forbilledet for mange af de forhandlinger, der senere er foregået om mindretalsbeskyttelse i Østeuropa.

På topmødet i Wien i oktober 1993 blev stats- og regeringscheferne enige om, at der skulle udarbejdes en rammekonvention, og som hr. Henning Gjellerod understregede, er den jo noget løsere end det, der blev vedtaget i sin tid.

Den endelig tekst blev så åbnet for undertegnelse i februar 1995, og Danmark var heldigvis et af de allerførste lande, der underskrev. I dag har 33 lande underskrevet og 5 ratificeret konventionen. Jeg synes, det er interessant, at blandt de første til at ratificere er Rumænien, Slovakiet og Ungarn, de tre lande, der efter Den Første Verdenskrig har haft nogle af de største mindretalsproblemer, og som i øvrigt har brugt Sønderjyllands model til at løse også deres mindretalsproblemer.

Ud fra mit kendskab til især Slovakiet må jeg sige, at dermed er mindretalsproblemerne selvfølgelig langt fra løst. Nok så mange konventioner kan ikke forhindre befolkningsgrupper i at bagtale hinanden og tale om historiske uretfærdigheder. Netop spørgsmålet om historisk uretfærdighed og historiske krav rummer en farlig dynamik. Man behøver blot at kaste et blik på historiske kort gennem tiderne.

Europa har fælles historie på godt og ondt, men i stedet for med grænservisioner at skabe nye mindretal og nye problemer er det langt bedre at gøre, som vi har gjort i EU, hvor mindretallene jo netop føler sig beskyttede, fordi grænserne betyder mindre. Enhver, der har været i Alsace, kan forvise sig om, at franske og tyske i dag lever fredeligt side om side. Der er ingen, der taler om behov for grænseændringer. Hvorfor skulle man det – man lægger knap nok mærke til det, når man passerer grænsen.

Europarådet arbejder i disse år med at sikre udbredelsen af de mange konventioner, herunder navnlig selvfølgelig principperne i menneskerettighedskonventionen. Mange nye medlemslande er kun blevet medlem af Europarådet på betingelser, som de skal opfylde i løbet af de kommende år. Det bliver en vigtig opgave for Europarådet at sikre, at betingelser rent faktisk overholdes, herunder rammekonventionen om mindretalsbeskyttelse.

Venstre kan tilslutte sig, at vi nu tager skridt til at ratificere denne vigtige konvention.

Per Stig Møller (KF):

Langt om længe foreligger nu regeringens forslag til Folketinget om at ratificere Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal. Den er ikke trådt i kraft, fordi så få medlemslande af Europarådet har ratificeret den, men Danmark bringer den hermed et skridt nærmere virkeliggørelse.

Det er en konvention, som skal bidrage til Europas fredelige udvikling, så sandt som de

kriser og tilmed krige, vi har set efter Sovjetunionens og kommunisternes fald, hænger sammen med konflikter mellem mindretal og flertal, mellem tidligere magtfolk, der med de nye grænser er blevet til mindretal, og tidligere mindretalsfolk, der nu er blevet til flertalsfolk.

Det er derfor væsentligt, at konventionen træder i kraft, og at den udstyres med tilstrækkelig tillidvækkende instrumenter til konventionens gennemførelse. På dette punkt er den imidlertid for svag, således som Europarådets parlamentariske forsamling gjorde opmærksom på den 31. januar 1995, men det er dog et fremskridt, at der herefter holdes øje med problematikken i Ministerrådets regi.

Det er også væsentligt, at konventionen ikke blot opfattes som noget, der kun vedrører Øst- og Mellemeuropa, selv om det er sådan, bemærkningerne er formuleret, for vi kan jo også se disse problemer i rigt mål udfolde sig på Korsika og i Nordirland.

Det er derfor rigtigt af den danske regering at meddele, at vi opfatter det tyske mindretal som omfattet af konventionen. Hermed har vi vist vejen for de øvrige vesteuropæiske lande, der gerne beskæftiger sig med mindretalsproblemerne i Øst, men nødig hos sig selv.

I Folketingets hedengangne Sikkerhedsudvalg behandlede vi mindretalsproblematikken og formulerede i enighed en beretning, hvori vi henstillede til regeringen at bære vore forslag frem i FN. 50-året for FN's oprettelse var efter vores opfattelse en god anledning til at se fremad og i tide søge at forebygge flere massemyrderier med rod i mindretals- og flertalsproblemerne.

Jeg vil derfor spørge ministeren – hvis jeg ikke forstyrrer ham – hvad han har gjort for at bringe de danske forslag ind i den globale debat om FN's fremtid.

Den danske beretning leverede også et bud på, hvad der skal forstås ved nationale mindretal. Denne konvention afstår fra at definere det nærmere, men Europarådet har i sin rekommandation nr. 1255 af 31. januar 1995 gjort arbejdet for Ministerrådet, sådan som hr. Henning Gjellerod også har påpeget. Alligevel må vi konstatere, at Ministerrådet har afstået fra at følge definitionen.

Parlamentarikerforsamlingen beklagede ligeledes, at Ministerrådet ikke fulgte rekommandation nr. 1201 fra 1993, som går længere end denne rammekonvention ved bl.a. at tilstå historiske, nationale mindretal inden for deres

traditionelle områder, hvor de stadig udgør et flertal – jeg citerer – »en form for forvaltningsmæssig særstatus.«

Jeg tror, Ministerrådet har været for forsigtigt, og jeg havde gerne set nogle klare definitioner og klare bestemmelser af rettigheder og pligter og vil derfor spørge ministeren, om han i Ministerkomiteen har arbejdet for rekommandation nr. 12.01. Og jeg vil spørge, om han agter at arbejde for, at konventionen om regionale og mindretalssprog fra 1992 bliver fremmet i Ministerrådet. Det er ikke godt for freden, at Ministerrådet arbejder så langsomt, som tilfældet er.

Men under alle omstændigheder er det i denne omgang endt med denne rammekonvention, som jo i hvert fald er et klart skridt i den rigtige retning mod fredelige konfliktløsningsmodeller i landene og med forpligtelser til at holde øje med, hvad der sker hos de andre lande. Derfor kan Det Konservative Folkeparti anbefale en hurtig vedtagelse, så vi kan føje vort land til dem, der har gjort det muligt at få sat denne konvention i kraft.

Gert Petersen (SF):

At det nationale spørgsmål rummer sprængstof, er vi jo blevet mindet smerteligt om i de senere år; men det er også yderst kompliceret. Alene det at definere en nation – for slet ikke at tale om et folk – og at fastslå, hvad der ligger i begrebet national selvbestemmelsesret, volder uhyre vanskeligheder. Så det kan ikke undre, at Europarådets rammekonvention om beskyttelse af nationale mindretal rummer visse svagheder, nogle af dem endda betydelige.

Intetsteds finder man en forklaring, en definition af, hvad et nationalt mindretal er. Derfor kan en stat simpelt hen benægte, at der består, hvad alle andre stater anser for et nationalt mindretal; det er for eksempel tilfældet med Tyrkiet, med de tyrkiske myndigheders forhold til kurderne.

Og hvor går grænsen mellem et nationalt mindretal og en nation? Er tjetjenerne et nationalt mindretal eller en nation med sin egen ret? Skal mindretal have ret til autonomi, selvstyre, eller ligefrem til – om jeg så må sige – at melde sig ud af værtsstaten og enten oprette deres egen stat eller indgå i en nabostat, hvor deres nation har hjemme? Sådan er der en masse problemer.

Det sidste spørgsmål, jeg nævnte, dette med at melde sig ud, besvarer konventionen faktisk med et nej, idet den i artikel 20 forudsætter

loyalitet fra mindretallets side over for værtsstatens love.

Andet svar kunne man vel ikke forvente, eftersom det er suveræne stater, der har skullet enes om rammekonventionens indhold, men alligevel finder jeg det noget skuffende, at de ikke har kunnet strække sig så vidt, at de har accepteret mindretallets ret til selvstyre, til autonomi.

Alligevel betegner konventionen et meget stort fremskridt i forhold til den eksisterende situation. Det er faktisk første gang, at mindretalsrettigheder, nationale mindretalsrettigheder, fastslås internationalt i en juridisk bindende form. Hvis staterne blot kunne leve op til disse forpligtelser, ville meget være nået. For her er ikke alene forbud mod forskelsbehandling, det er det mindste af det hele, men her er krav om, at man skal sikre et mindretals ret til frit at bruge deres eget sprog, pleje egen identitet og udvikle egen kultur.

Det er klart, at diskussionen om mindretalsrettigheder, nationale mindretalsrettigheder, ikke slutter med denne rammekonvention. Det første fornødne bliver nu at få den ført ud i livet. I artikel 7 sikres f.eks. mindretals ret til forenings-, ytrings- og samvittighedsfrihed og i artikel 10 deres ret til uhindret at bruge eget sprog.

Jeg har bemærket, at blandt de desværre indtil nu relativt få stater, der har ratificeret rammekonventionen, er Slovakiet, Rumænien, Ungarn og Cypern. Det er jo alle fire stater, der har problemer med spørgsmålet om nationale mindretal, hvordan de behandles, osv. Det er påskønnelsesværdigt, at de har ratificeret rammekonventionen så hurtigt, hurtigere end vi altså gør det. Men det er jo spændende at se, om de nu også fører den ud i livet, og dér kunne jeg godt ønske at vide noget om, hvordan man nu sikrer, at de stater, der tilslutter sig rammekonventionen, også fører den ud i livet.

Men det problem skal ikke afholde SF fra at stemme for konventionen. Tværtimod. Vi anser den for et meget vigtigt redskab i et fortsat arbejde for sikring af menneskerettighederne, og vi siger med glæde ja til den.

Jan Køpke Christensen (FP):

Som vi plejer at sige herinde: Da mit partis ordfører desværre ikke kan være til stede i dag, skal jeg på partiets vegne fremføre følgende:

I Fremskridtspartiet støtter vi i en virkelig positiv ånd Europarådets rammekonvention om

beskyttelse af de nationale mindretal. Det tyske mindretal i Sønderjylland og for den sags skyld også det danske mindretal i Sydslesvig er jo også et godt eksempel på den danske mentalitet, kan vi sige, med hensyn til det tyske mindretal i Danmark i hvert fald, som Fremskridtspartiet fuldt ud står bag. Derfor er der ingen tvivl for os. Vi støtter helhjertet forslaget.

Keld Albrechtsen (EL):

Efter Enhedslistens opfattelse udgør den konvention, som her ligger til ratifikation, et fremskridt, som vi naturligvis vil støtte.

Hvor dybt konventionen kommer til at virke i praksis, er så det, der rejser sig som et spørgsmål. Det er jo et overordentlig omfattende problem, og det er jo rigtigt, som bl.a. hr. Per Stig Møller nævnte det, at der er en lang række problemer ikke alene i Østeuropa, men også i de vesteuropæiske lande. Nogle af dem er nævnt. Man kunne også nævne f.eks. Spaniens problemer. Der er baskerbefolkningen i en situation, hvor de ikke føler sig godt nok behandlet af den spanske regering, og det er jo også interessant, at Spanien er blandt dem, som har ratificeret konventionen, som hr. Gert Petersen også var inde på.

Netop spørgsmålet om det konkrete indhold vedrørende sproget havde jeg lejlighed til at studere lidt nærmere i et andet af de lande, der har ratificeret, nemlig Slovakiet, som en delegation fra Udenrigspolitisk Nævn besøgte, og hvor der faktisk var forslag i parlamentet om, at man skulle indskrænke mulighederne for at have skoler og gymnasier med ungarsk sprog i de områder i Slovakiet, hvor der er en stor ungarsk befolkning.

Jeg ved så ikke, hvordan det senere har udviklet sig, men jeg kan i hvert fald se en klar modsætning imellem de oplysninger, vi fik om situationen, den bekymring, som man nærede hos det ungarske mindretal, og så det forhold, at Slovakiet har ratificeret denne konvention. Der er i hvert fald noget at følge op og at undersøge, hvordan det så rent faktisk går.

Jeg synes også, det er væsentligt at se f.eks. på forholdene i de baltiske lande, for som det er nævnt, er det jo ikke alene små folk, små nationer, der kan udgøre et mindretal, men dele af en stor nation kan altså også i nogle situationer udgøre et mindretal. Her taler vi altså om russiske mindretal f.eks. i Estland, som efter de oplysninger, vi får, stadig bliver meget dårligt behandlet og ikke engang har de elementære borgerrettigheder i Estland.

Det er jo et problem, som ikke alene er et mindretalsproblem, men som også desværre kan udvikle sig til at blive et sikkerhedspolitisk problem, for hvis ikke mindretalsspørgsmålet bliver løst tilfredsstillende, risikerer man en modsætning mellem Rusland og de baltiske lande, en modsætning, der jo tidligere i historien har været tragisk, og som, hvis den får lov til at udvikle sig igen, næsten ikke kan føre til andet end noget temmelig ulykkeligt.

Så der er mildt sagt nok at tage fat på. Ja, endog i vores naboland Tyskland er der problemer. Så vidt jeg er blevet orienteret, anerkender delstaten Slesvig-Holsten, at der findes et nationalt mindretal, naturligvis det danske, og det er godt nok. Men Forbundsrepublikken og Forbundsdagen har, så vidt jeg er informeret, gentagne gange nægtet at godkende regler om beskyttelse af nationale mindretal i almindelighed i Tyskland, og der findes andre end det danske mindretal. Men det danske mindretal har altså som nationalt mindretal i Tyskland en særstilling derved, at den delstat, hvor de bor, har et bedre forhold til disse ting, end Tyskland som forbundsrepublik i almindelighed har.

Så kæden af problemer er utrolig varieret, og hr. Gert Petersen har også nævnt selve problemet med overhovedet at definere begrebet nationalt mindretal, som man åbenbart har måttet opgive i konventionen.

Men med alle disse bemærkninger, som nærmest er opgaver til udenrigsministeren at tage fat på, kan Enhedslisten støtte forslaget.

Poul Nødgaard (DF):

Jeg skal holde den korteste tale, der er blevet holdt i dag. Der er sagt mangt og meget om det her forslag. Også Dansk Folkeparti kan tilslutte sig denne konvention til beskyttelse af de nationale mindretal.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne takke ordførerne for deres helt enstemmige opslutning om en dansk ratifikation af denne rammekonvention, som er enestående i sin art. Det er første gang, der på internationalt plan er opnået enighed om et juridisk bindende instrument, der vedrører beskyttelsen af nationale mindretal.

Det er jo spørgsmål, der igennem årene har været genstand for vidtgående og dybtgående overvejelser inden for FN og andre internationale organisationer. Også OSCE beskæftiger sig indgående med spørgsmålet om de nationale

mindretal. På mødet i København i juni 1990 om CSCE, som det hed dengang, om CSCE's menneskelige dimension, blev der vedtaget en tekst om nationale mindretal, der faktisk har dannet baggrund for Europarådets rammekonvention.

Jeg vil også gøre opmærksom på, at OSCE har en særlig højkommissær for nationale mindretal, den tidligere hollandske udenrigsminister van der Stoel, som gør et meget stort arbejde i praksis med forhandlinger med regeringerne for at sikre beskyttelsen af mindretallene.

Jeg synes også, det er værd at bemærke, at den såkaldte stabilitetspagt har haft til opgave at skabe et regelsæt, som kan tjene til beskyttelse af nationale mindretal, herunder bl.a. mindretal i de baltiske lande.

Dette er kun et par eksempler. På en række områder er der sket betydelige fremskridt og taget en række initiativer, der sigter i samme retning.

Det er med glæde, vi nu har set, at vi fra dansk side har kunnet bidrage med erfaringerne fra vores grænse i de internationale bestræbelser for at opnå en god løsning på mindretalsproblemerne i Europa.

Det er så lidt tankevækkende, at netop i går, den 4. december, blev det såkaldte Institut for Mindretalsspørgsmål åbnet i Flensborg, et fælles dansk-tysk projekt, som har til hensigt at virke for at udbrede kendskab til, hvorledes man i praksis kan løse nationale mindretalsproblemer.

Der er blevet rejst spørgsmål om Tysklands holdning. Jeg kan sige, at Tyskland i forbindelse med undertegnelsen af rammekonventionen den 11. maj 1995 afgav en erklæring, hvorefter nationale mindretal i forbundsrepublikken Tyskland er danskerne med tysk statsborgerskab og medlemmerne af det sorbiske folk med tysk statsborgerskab.

Rammekonventionen vil også blive anvendt på medlemmerne af de etniske grupper, der traditionelt er bosat i Tyskland: friserne med tysk statsborgerskab og sienti og roma med tysk statsborgerskab. Det er en kommentar til hr. Keld Albrechtsen, der bare skal vise, at anvendelsesområdet i Tyskland altså er større end som så og også inddrager andre.

Det store spørgsmål – det er der flere der har været inde på – er jo: Hvorledes sikrer vi en effektiv efterlevelse af konventionen? Det forholder sig sådan, at der er et arbejde i gang. Der skal nedsættes en særlig komité, når først konventionen træder i kraft, som skal følge udviklingen. Arbejdet med denne komités sammen-

sætning er i gang. Man er ikke nået til enighed endnu, men der er jo heller ikke tilstrækkelig mange lande, der endnu har ratificeret. Men så snart det er sket, vil arbejdet med at sikre overvågningen af konventionen for alvor kunne gå i gang.

Derfor er det også vigtigt, at vi ikke sinker sagen her i Danmark, men at vi så hurtigt som muligt kan ratificere.

Jeg takker for Folketingets meget velvillige modtagelse og vil så i øvrigt give tilsagn om, at vi under udvalgsarbejdet meget nøje drøfter nogle af de spørgsmål, som især hr. Per Stig Møller rejste, og som jeg finder det er bedst at vi får besvaret under udvalgsarbejdet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udenrigsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 49:

Forslag til folketingsbeslutning om forrang for nationale regler om vand og affald.

Af Keld Albrechtsen (EL) og Bent Hindrup Andersen (EL).

(Fremsat 29/10 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Det er kendt, at bestræbelserne for at forbedre miljøet er et af de områder, som regeringen lægger særlig vægt på på regeringskonferencen. Det har der også været bred tilslutning til fra Folke-